

I Etap Planu inwestycyjnego sektora górniczego mającego na celu obniżenie zasolenia wód rzeki Odry

Ministerstwo Klimatu i Środowiska przygotowało I fazę Planu inwestycyjnego sektora górniczego mającego na celu obniżenie zasolenia wód rzeki Odry. Plan zakłada redukcję zasolenia w dorzeczu Odry do 2030 roku dla zwiększenia bezpieczeństwa ekologicznego rzeki, wyeliminowania zakwitów „złotej algi” oraz ryzyka powtórzenia się katastrofy z 2022 roku. Dokument 24 października 2025 roku uzyskał aprobatę pozostałych resortów, w ramach Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów.

W 2022 r. w rzece Odrze wystąpiło zjawisko śnięcia ryb na skalę dotychczas nienotowaną w Polsce: stwierdzono wtedy łącznie 350 ton śniętych ryb. Bezpośrednią przyczyną tej katastrofy były toksyny uwolnione przez *Prymnesium parvum*, tzw. „złotą algę”. Chociaż naturalnym obszarem występowania „złotej algi” są wody morskie, wysokie zasolenie panujące w rzece Odrze oraz w części jej dopływów, wynikające głównie z funkcjonowania zakładów górniczych (odpompowywanie zasolonych wód dołowych), umożliwia jej rozwój w wodach śródlądowych. Z tego powodu pilne jest wdrożenie działań mających na celu obniżenie zasolenia wód Odry.

Plan zawiera następujące cele do 2030 roku:

#1 Redukcja ładunku soli w rzece Odrze w okresie letnim

– zapewnienie:

59% redukcji na Dolnym Śląsku **14%** redukcji na Górnym Śląsku

#2 Ograniczenie ryzyka powtórzenia katastrofy ekologicznej z 2022 r. poprzez osiągnięcie zdolności retencyjnych niezbędnych do skutecznego zarządzania ryzykiem zakwitów „złotej algi”

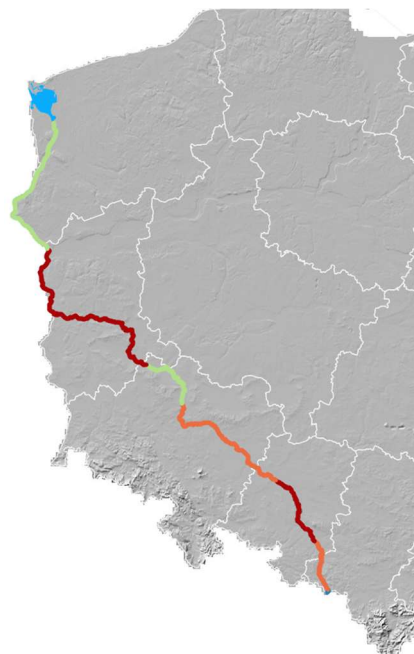
Zakres przestrzenny celów #1 i #2:

Legenda

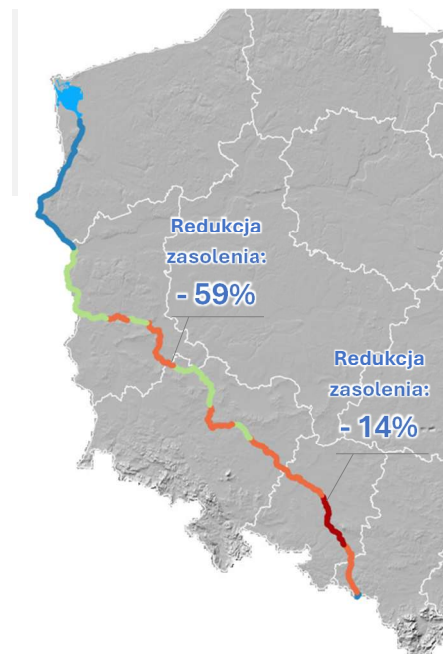
Ryzyko rozwoju „złotej algi” ze względu na poziom zasolenia wód¹ w okresie niskich stanów wód

- Bardzo niskie ryzyko (<800 $\mu\text{S}/\text{cm}$)
- Niskie ryzyko (800 – 1350 $\mu\text{S}/\text{cm}$)
- Wysokie ryzyko (1350 – 2000 $\mu\text{S}/\text{cm}$)
- Bardzo wysokie ryzyko (> 2000 $\mu\text{S}/\text{cm}$)

Obecna sytuacja w okresie letnim

Cel do 2030

¹ Zasolenie wyrażone jako przewodność elektrolityczna w temperaturze 20°C

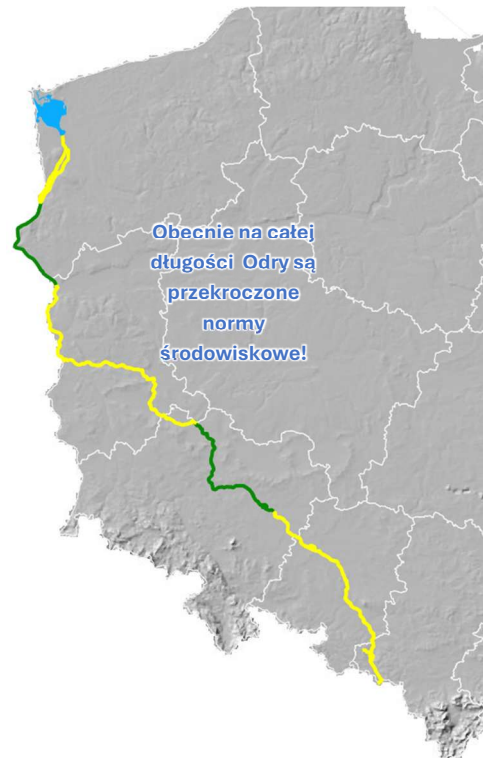
Odra

#3 Osiągnięcie norm środowiskowych na 30% długości rzeki w zakresie zasolenia

Zakres przestrzenny celu #3:

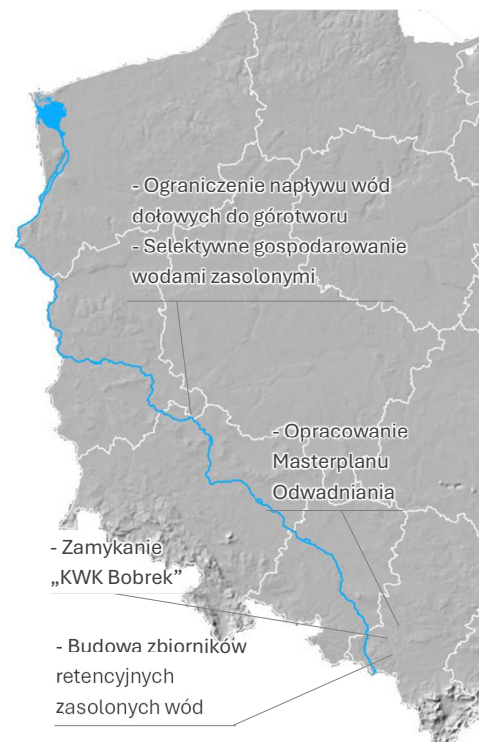
- Legenda**
Klasyfikacja wskaźnika charakteryzującego zasolenie
- Dobry stan wód (norma spełniona)
 - Ponżej dobrego stanu wód (norma niespełniona)

Redukcja zasolenia nastąpi w wyniku wdrożenia takich działań jak:

- Zamykanie kopalń zgodnie z tzw. „Umową społeczną”, co w konsekwencji oznacza zaprzestanie odprowadzania zasolonej wody do Odry;
- Optymalizowanie sposobu odwadniania kopalń w ramach tzw. „Masterplanu Odwadniania”;
- Inwestycje:
 - nowe zbiorniki retencyjne zasolonych wód pozwalające na przetrzymywanie zasolonej wody w niewrażliwych okresach (np. niski stan Odry, wysokie temperatury powietrza),
 - wdrożenie selektywnego gospodarowania wodami zasolonymi w celu przekierowanie do zbiorników retencyjnych najbardziej zasolonych wód, co zwiększa ich zdolności retencyjne,
 - ograniczenie napływu wód dołowych do górotworu, co zmniejsza ładunek soli odprowadzany do Odry;
- Realizację pilotażu innowacyjnych technologii odsalania.

Lokalizacja działań Etapu I Planu

Odra

Przewiduje się, że na realizację Planu do roku 2030 będzie trzeba przeznaczyć ok. **500 mln zł**. Działania inwestycyjne Planu będą finansowane przez zakłady górnicze, co zapewni realizację zasady „zanieczyszczający płaci”.

Co dalej?

Po uzyskaniu wyników z realizacji pilotażu innowacyjnych technologii odsalania oraz dodatkowych prac badawczych, podjęte zostaną dalsze progi programowe: faza II Planu. Przewiduje się, że faza II będzie zawierała dodatkowe elementy, w tym inwestycje w zakresie instalacji odsalających, co pozwoli na dalszą redukcję zasolenia wód w dorzeczu Odry.

Inne działania

Oprócz zmniejszenia zasolenia wód, istotnym elementem są też działania renaturyzacyjne, które umożliwią trwałe zwiększenie odporności ekosystemów (np. tworzenie refugium dla ryb), przyspieszenie realizacji inwestycji przywracających możliwość migracji ryb w dopływach Odry. Na tym etapie planowane jest zwiększenie zaangażowania strony społecznej i samorządów, przy wdrożeniu instrumentów wsparcia, finansowanych ze środków funduszy europejskich, m.in. FEnIKS.

Ponadto w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska powstaje system automatycznego monitoringu Odry oraz pozostałych wód powierzchniowych.

Na bieżąco realizowane są również działania kryzysowe – w 2025 roku, dzięki inicjatywom podjętym przez Międzyresortowy Zespół ds. Odry, nie odnotowano obecności „złotej algi” w wodach rzeki Odry!